

Redactie & samenstelling: Roel Douwes, Surinamestraat 136, 9715 PZ Groningen, tel. 050-5718578

Coördinatoren voor provincie Groningen:

district 1 (Groningen-Oost) Anneke Nieuwenhuijs, Kastanjelaan 91, 9674 BC Winschoten, tel. 0597-414973.

district 2 (Groningen-West) Roel Douwes, Surinamestraat 136, 9715 PZ Groningen, tel. 050-5718578

De kaartjes in dit nummer zijn gemaakt met STIPT (auteur P.Frigge) en met FLOR 6.1.4 (De Roode Electronics, Zoelen). Gegevens zijn afkomstig van Landelijk Bureau FLORON en de Provincie Groningen)

In dit nummer:

District 1 (Groningen-Oost) in 1998

p1

Jaarverslag District 2 (Groningen-West) 1998

p2

Totaalstand inventarisatie Groningen 1989 t/m 1998

p4

Verslagen van de excursies d1 & d2 in 1998

p4

Rode-Lijst en bijzondere waarnemingen 1998

p6

*Rode aardbeispinzie (*Chenopodium foliosum*) in km-hok 211-602*

p11

*Deens Lepelblad (*Cochlearia danica*) langs de snelweg*

p12

DISTRICT 1 (GRONINGEN-OOST) IN 1998

Aan het eind van het seizoen 1998 waren er 34 Totaal-Lijsten, 7 Rode-Lijstformulieren en 5 Losse-waarnemingenformulieren ingeleverd. Dit leverde bij elkaar 6186 waarnemingen. Later werd dit aantal nog aangevuld uit andere bronnen tot een totaal van 7285 waarnemingen voor 1998. Rode-Lijstformulieren hadden betrekking op lottende bies, Gewone vleugeltjesbloem, Zwartsteel, Akkerandoorn, Rietorchis, Steenanjer en Moeraswolfsklauw (zie overzicht op p 6). Behalve RL-soorten werden er dit jaar veel andere aardige soorten gevonden. Opvallend was het aantal meldingen van:

Naaldwaterbies	17x	Akkererprijs	4x
Dwergviltkruid	6x	Schildereprijs	2x
Borstelbies	6x	Papegaaienkruid	2x
Bosdroogbloem	4x	Groene naalbaar	2x

Uit Westerwolde werd driemaal Rossig fonteinkruid gemeld, een soort die daar wel eerder was gevonden, maar nog niet tijdens het Floron-onderzoek. Bijzonder was ook de vondst van Zittende zannichellia, driemaal vermeld uit de omgeving van Wildervank. Verder was er nog Slofhakken bij Sellingen, Brede wespenorchis bij Vlagtwedde en verscheidene meldingen van Slanke waterweegbree, Moeraszoutgras, Kleine leeuwenklauw, Liggend hertshooi, Groot blaasjeskruid en Stomp fonteinkruid. Allemaal leuke soorten, die het inventariseren de moeite waard maken! Het aantal medewerkers bleef hetzelfde, er ging niemand af. De Plantenwerkgroep van de KNNV afdeling Groningen was het afgelopen jaar ook actief in district 1 en deed een viertal hokken in de omgeving van Westerbroek. In de rubriek over Rode-Lijstsoorten en bijzondere waarnemingen zijn een aantal leuke waarnemingen van E.Weeda opgenomen, dis afkomstig zijn uit vegetatieopnamen, gemaakt in het kader van het project Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland.

A.M. Nieuwenhuijs

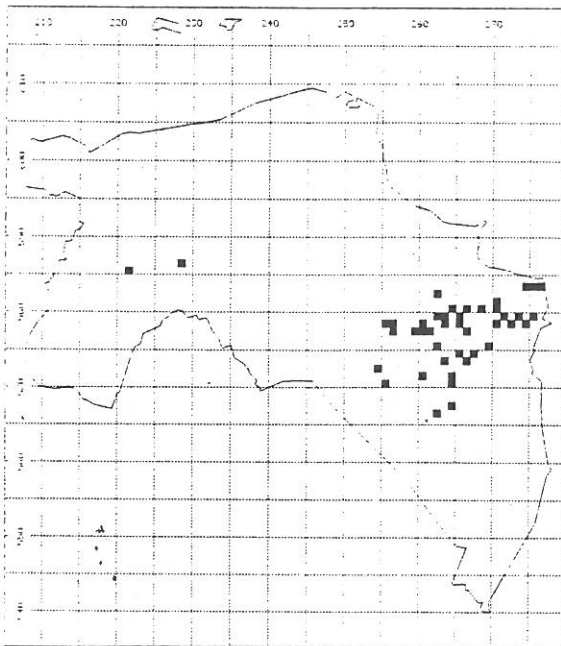
JAARVERSLAG DISTRICT 2 (GRONINGEN-WEST) 1998

De floristen in Groningen-West kwamen gezamenlijk tot het respectabele aantal van 65 Totaal-lijsten met in totaal 8458 waarnemingen. Zoals gewoonlijk leverden de Plantenwerkgroep van de KNNV afd. Groningen en de senioren, die altijd - weer of geen weer - vrijdags op pad gaan, een belangrijk aandeel met elk 12 lijsten. De werkgroep die zich bezig houdt met het in kaart brengen van de flora van de stad Groningen leverde 15 lijsten in. De werkgroep wil proberen (met hulp van de Plantenwerkgroep) volgend jaar de nog resterende hokken te inventariseren, zodat in het jaar 2000 een volledig overzicht van de planten van de stad Groningen kan verschijnen. Voorlopig wordt hard gewerkt aan een deelonderzoek over de muurvegetaties van de Groningse diepenring.

Een belangrijk deel van de ingeleverde lijsten had betrekking op het meest noordelijke stukje van onze provincie, maar waar weinigen ooit geweest zullen zijn. Giny Kasemir en Date Lutterop, die 's zomers vogelwachters op Rottumerplaat zijn, inventariseerden het hele eiland en leverden 15 lijsten in. Misschien meer hierover in een volgend nummer van de nieuwsbrief.

Op Floron-excursies in district 2 werden 4 lijsten ingevuld; individuele strepers leverden nog eens 3 lijsten in. Opmerkelijk genoeg kwam de lijst met het hoogste aantal soorten van een lid van de Werkgroep Florakartering Stad Groningen. Edwin Dijkhuis pluisde zijn 'thuishok' tot op de laatste stoeptegel uit en kwam tot een vermeldenswaardige score van 256 soorten. Het hok met de minste soorten kwam van Rottumerplaat: daar werd in enkele km-hokken als enige soort Biestarwegras gevonden.

Er werden 3 Rode-Lijstformulieren ingeleverd, die betrekking hadden op Kleine ratelaar, Donzige klit en Rietorchis.

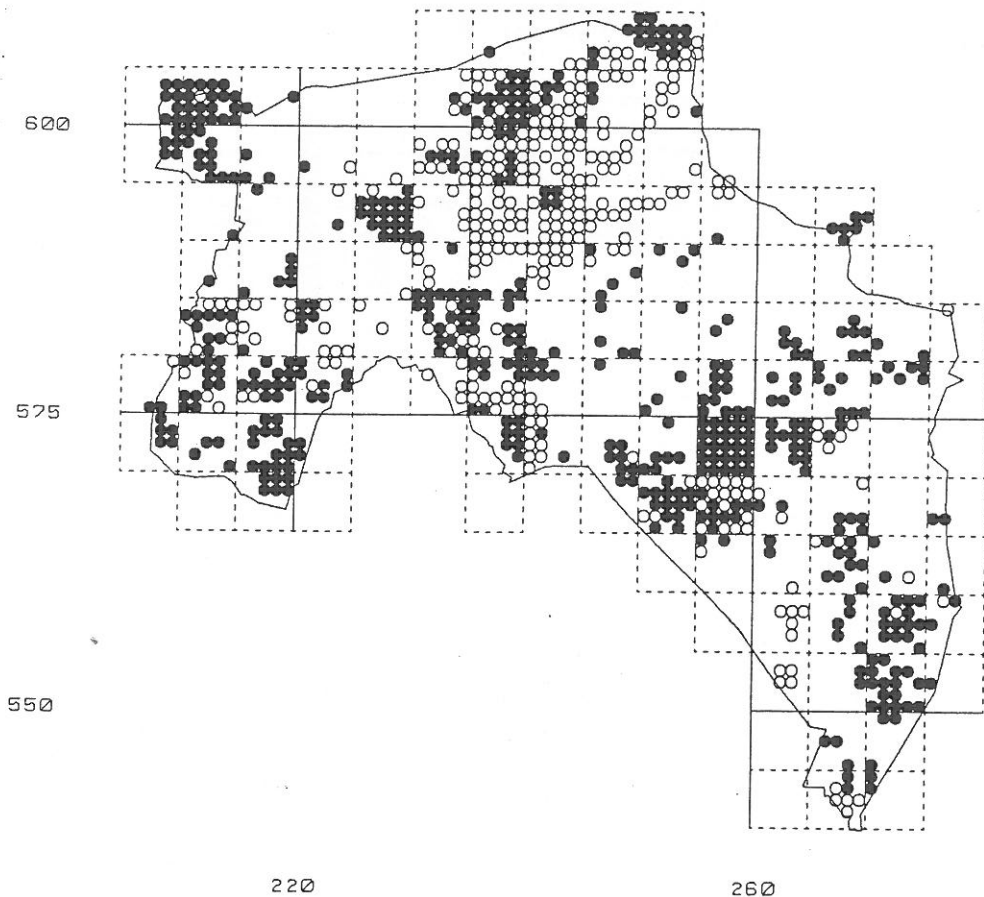
Roel Douwes

Donzige klit (*Arctium tomentosum*)
komt in 43 hokken voor.
(gegevens LB FLORON)

FLORON-INVENTARISATIES 1989 T/M 1998 IN DE PROVINCIE GRONINGEN

- km-blokken geïnventariseerd op AA-soorten en losse waarnemingen
- km-blokken waarvan Totaallijsten zijn ingeleverd

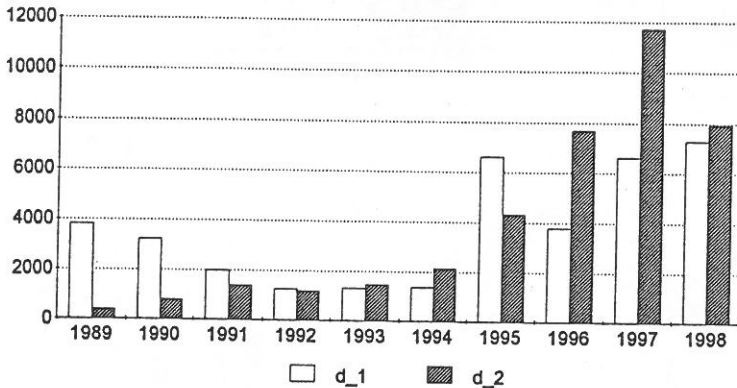

DE STAND VAN ZAKEN: OVERZICHT FLORON-INVENTARISATIES 1989 T/M 1998

Zoals gebruikelijk ook dit jaar weer een overzicht van de inventarisaties tot nu toe. Het kaartje op bladzijde 5 geeft een overzicht van de km-blokken, die in het kader van Floron-inventarisaties van 1989 tot en met 1998 bezocht werden.

De grafiek onderaan de pagina toont het aantal waarnemingen voor de jaren 1989-1996 voor de districten 1&2. Onder een waarneming wordt verstaan melding van een soort in een km-blok door een waarnemer in een bepaald jaar. De uitschieter van D2 in 1997 is vooral te danken aan het Lauwersmeerkamp in augustus van dat jaar. In de loop van het jaar kwamen bovendien nog een aantal lijsten en losse waarnemingen uit 1997 binnen.

Totaal aantal waarnemingen door Floron-vrijwilligers in de afgelopen 9 jaar 76282!

DE EXCURSIES VAN 1998

Excursie 16 mei omgeving Usquert

De eerste excursie op 16 mei voerde ons naar het noorden van Groningen. Bij station Usquert waren 6 floristen aanwezig, zodat we 2 km-hokken konden inventariseren. Eén groepje deed hok 235/602, direct ten westen van Usquert, het andere hok, 235/600, lag 2 km ten zuiden daarvan. Er werden respectievelijk 115 en 97 soorten aangestreept. In beide hokken werden Slipbladige ooievaarsbek, Grote vossenstaart en Pastinaak gevonden, soorten die je op de klei van Noord-Groningen kunt verwachten. Ook Heen en Speenkruid werden in beide hokken aangetroffen. Maar de vondst van Reukgras en Duizendblad wijst er toch wel op dat er daar ok zandige plekje zijn. Het noordelijke hok had Vroege haver, Muizenstaartje en Fijn hoornblad als bijzondere soorten, in het zuidelijke hok vielen de 3 soorten varens - Brede-, Smalle stekelvaren en Mannetjesvaren - op. Dit hok werd voor een aanzienlijk deel door een jonge bosaanplant in beslag genomen. Evenals vorig jaar dronken we na afloop thee bij Annmiek Boekschoten in Rasquert.

27 juni Kiel-Windeweer

Op 27 juni ging de excursie naar Kiel-Windeweer, waar we het vorige jaar ook waren geweest. Er waren 7 deelnemers en we inventariseerden 3 hokken: 247/573, 248/570 en 248/569, waarin respectievelijk 219, 160 en 167 soorten werden aangestreept.

In ieder hok lag een deel van het Kielsterdiep, zodat er veel water- en oeverplanten werden gezien: Zwanenbloem, Pijlkruid, Glanzig- en Drijvend fonteinkruid werden in alle 3 hokken

aangestreept; Witte waterlelie, Moeraswederik, Gekroesd -, Schede-, Haar- en Klein fonteinkruid in 2 hokken; Slangenwortel, Dotterbloem, Stijve zegge en Tweerijge zegge in één hok. Ook de Blaassilene, die we vorig jaar ook in dit gebied hadden gezien, werd weer gevonden, in alle drie de hokken. Een mooie vondst was de Akkerandoorn, die zoals gewoonlijk niet in een akker, maar in een moestuin stond. Ik heb deze soort nog maar één keer op een dam bij een akker gevonden en verder alleen maar in moestuinen.

Maar de glorie van de dag was toch wel de Zwartsteel, op een sluismuur, de eerste waarneming van deze varen in Groningen! Het laat maar weer eens zien dat een enigszins veronachtzaam gebied als de Veenkoloniën juist leuke dingen kan opleveren.

Excursie Roodeschool 11 juli

Voor de derde excursie, op 11 juli, kwamen 4 deelnemers naar Roodeschool. Zodoende konden we weer 2 hokken doen: 245/603 en 245/602, die beide 143 soorten opleverden, duidelijk meer soorten dan 2 maanden tevoren bij Usquert.

Ook hier in beide hokken weer soorten als Pastinaak, Slipbladige ooievaarsbek, Stippelganzenvoet, Heen en Vierzadige wikke, soorten die je op zoeklei kunt verwachten. Maar verrassend was de vondst, in beide hokken, van Zeegroene zegge, op taluds van niet lang geleden gegraven sloten. Ben Westerink schrijft in "Wilde Planten van West-Groningen", dat bij het graven van sloten waarschijnlijk weer kalk boven komt en dat deze zegge zich dan kan vestigen, maar dat er natuurlijk wel ergens zaad in de buurt aanwezig moet zijn. In beide hokken werden ook Gevleugeld hertshooi, Heelblaadjes en Platte rus aangestreept. Vermeldenswaard zijn verder nog: in het noordelijke hok Slanke waterweegbree, Grove varkenskers en Gesteelde zannichellia, en in het zuidelijke Kleine watereppe en Stomp kweldergras.

Excursie 8 augustus bij Nieuweschans

Aan de excursie op 8 augustus bij Nieuweschans namen 8 mensen deel, zodat er 3 hokken geïnventariseerd konden worden. Hok 276/578 besloeg bijna de hele bebouwde kom van Nieuweschans. Daar werden 209 soorten aangestreept, de andere 2 hokken, 274/580 en 274/579, lagen in het akkerland, met maar weinig boerderijen, en ze leverden respectievelijk 141 en 121 soorten op. In alle drie de hokken werd Donzige klit aangestreept, in Nieuweschans met abundantiegetal 2, in de andere hokken met een 3. Deze soort was in de aankondiging van de excursie ter aanbeveling genoemd en één deelnemer was er helemaal voor uit Twente gekomen en hij was dus niet voor niets gekomen. Andere soorten die in de 3 hokken voorkwamen waren Stomp kweldergras en Slipbladige ooievaarsbek. Nieuweschans onderscheidde zich van de 2 akkerhokken onder andere door Kompassla, Vreemde ereprijs en Pastinaak. Deze laatste soort is in Oost-Groningen niet algemeen en wordt voornamelijk gevonden in de buurt van spoorlijnen. In de beide andere hokken werden Duist en Grove varkenskers aangetroffen. Uit 274/580 was Bezemkruidkruid vermeldenswaard en uit 274/579 Gele morgenster, Aarvederkruid, Dauwnetel en Naaldwaterbies. Na het serieuze werk reden we naar Nieuw Statenzijl om het Goudknopje te bewonderen en de Kiekkaaste (vogelkijkhut) te beklimmen. Vervolgens reden we door de Dollardpolders naar een plek bij Midwolda, waar we kennis konden maken met de Kleine Wolfsmelk. Deze soort was vroeger niet zeldzaam in de akkers in dit gebied, maar is tegenwoordig zo goed als verdwenen. Het vormde een mooie afsluiting van deze excursie.

A. M. Nieuwenhuijs.

Excursie in de omgeving van Tjuchem

Op een zeer regenachtige septemberdag gingen 5 floristen aan de slag in 2 km-blokken in de omgeving van Tjuchem. Dat leverde resp. 159 en 113 soorten op, waarmee wordt bewezen dat je ook in september nog heel wat soorten goed kunt herkennen en strepen. Leuke vonsten waren er ook: zo vonden we in een bermsloot bij Tjuchem mooie drijvende eilandjes van Vlottende bies, een in Groningen bepaald zeldzame Rode Lijst soort, die hier samen met o.a.

Drijvend fonteinkruid en Kleine egelskop groeide. Een verrassende vondst, want over het algemeen staat Vlottende bies bekend als een typische zachtwater-soort, die je bijv. in vennen kunt vinden. De begeleidende soorten wijzen daar echter niet echt op, maar mogelijk is er sprake van kwel vanuit het kanaal van Duurswold, waardoor een menging van kwelwater en oppervlaktewater ontstaat, waar het plantje van profiteert.

Op aanwezigheid van kwel wijst ook de massale groei van Kransvederkruid in de berm-sloot aan de overkant. Hoewel er geen bloeiaren meer te vinden waren en het onderscheid dan vaak lastig is met Aarvederkruid was de soort op deze herfstexcursie goed te herkennen door de aanwezigheid van winterknoppen (*turionen*): "knotsvormige, vrijkomende overwinteringsorganen die uit dichtopeengepakte bladkransen bestaan. 's Winters liggen ze los op de waterbodem terwijl de rest van de plant afsterft" (Nederlandse oecologische flora II, p236). Een andere opvallende soort was Kompassla, die in navolging van Bezemkruid nu toch wel tot in alle uithoeken van de provincie lijkt te zijn doorgedrongen en niet meer tot plekken langs de spoorlijnen beperkt is. Ondanks de gestaag vallende regen was het een geslaagde excursie, die voor één van de deelnemers bovendien nog een maaltje paddestoelen opleverde: in een abelenberm bij Tjuchem stonden, naast allerlei andere soorten, rijkelijk Harde populierenboleten. De september-excursie houden we wat mij betreft erin!

Roel Douwes

WAARNEMINGEN VAN BIJZONDERE- EN RODE-LIJSTSOORTEN IN DE DISTRICTEN 1 & 2 (1998)

Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*) Rode Lijst 3. Stad Groningen (235/583) Opgave J. Hendriks.

Groot akkerscherm (*Ammi majus*): Rottumerplaat, 1 ex. naast pad rond het vogelwachershuis. Opgave G. Kasemir & D. Lutterop

Bolderik (*Agrostemma githago*) Rode Lijst 1. Verwilderd, omgeving Borgweg (242/578). Opgave Plantenwerkgroep KNNV afd. Groningen

Kromhals (*Anchusa arvensis*): aan de rand van een bietenperceel, Kalkwijk (249-571). Opgave B. Oving.

Zwenkdravik (*Anisantha tectorum*): Groningen, op ruderaal terreintje in de wijk Beyum (235/583). Opgave J. Hendriks.

Donzige klit (*Arctium tomentosum*) Rode Lijst 4. Bij de Floronexcursie naar Nieuweschans en omgeving (zie verslag p.) werd de soort in flinke aantallen in 3 km-blokken gevonden (276-578, 274-580, 294-579). Vanouds is deze streek het bolwerk van Donzige klit in Nederland en in onze provincie. Ook zijn er opgaven uit de omgeving van Zuidbroek (256-577), 't Waar (259-583) en Winschoten (267-574, in talud van snelweg).

In West-Groningen is de soort veel zeldzamer. Uit de periode 1985-1990 zijn drie vondsten bekend uit de omgeving van Aduard en Zuidhorn (Wilde Planten van West-Groningen, p 132). De soort houdt nog steeds stand in deze contreien en is nu opgedoken in de berm langs het Van Starckenborghkanaal tussen het Aduarderdiep en Aduard. Opgaven: Floron-excursie, E. Weeda, PKN-excursie, E. Dijkhuis.

Zwartsteel (*Asplenium adianthum-nigrum*) Rode Lijst 1. Op sluismuur in het Kielsterdiep (247-572). Nog niet eerder gemeld uit onze provincie! Over voorkomen in Nederland en recentelijke

uitbreidingen zie artikel T. Denters in *Gorteria* deel 23 (1997) nr 4 p89 ev. Opgave: Floronexcursie.

Tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) is op een viertal plekken in de stad aangetroffen: een bekende vindplaats is de basaltkademuur tegenover het hoofdstation, waar ook uitbundig muurleeuwenbek voorkomt (233-581). Maar Tongvaren werd ook aangetroffen op de kademuren rond de Noorderhaven (233-582). Een bijzonder fors exemplaar groeide op de kade van het Winschoterdiep (234-581) in de Oosterpoortwijk. Opgave Werkgroep Florakartering Stad Groningen.

Steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), Rode Lijst 3. Bij inventarisatie van de diepening in de stad Groningen werden 2 vindplaatsen aangetroffen, beide in de omgeving van de Noorderhaven (233-582). Opgave Werkgroep Florakartering Stad Groningen.

Platte dravik (*Ceratochloa carinata*): deze oorspronkelijk N-Amerikaanse soort is rond Wageningen en Eindhoven ingeburgerd. In de rest van het land komt ze verspreid, zeldzaam voor. De eerste opgave voor de provincie Groningen komt uit Dorp (211-583), omgeving Lutjegast, waar 1 pol van dit forse gras in een Glanshaverberm werd aangetroffen. Opgave S. Westerbrink.

Gewone dotterbloem (*Caltha palustris*). Sappemeer, 1 ex. onder in talud van sloot (251-576). Opgave B. Oving.

Haaksterrenkroos (*Callitriche hamulata*). Poel in afgeschraapte landbouwgrond (269-560), Metbroekbosch, Onstwedde. Opgave J. Bruinsma (Bekenwerkgroep).

Noordse zegge (*Carex aquatilis*) Rode Lijst 3: aan de oostoever van het Zuidlaardermeer, langs slootkantje (243-571). Opgave R. Douwes.

Echt duizendguldenkruid (*Centaureum eythraea*) Rode Lijst 3. Groningen: opgespoten industrieterreintje bij Euvelgunne, omgeving Bastionhotel (236-580). Opgave Leo Stockmann.

Rietorchis (*Dactylorhiza praetermissa*) Rode Lijst 4. In de oeverlanden van het Zuidlaardermeer (oostzijde); in de stad Groningen in een parkje op enigszins extensief beheerd talud van vijverpartij. Ook 1 exemplaar in de Westerdiepsterdallen, eveneens op talud van watergang. Opgave R. Douwes, B. Oving.

Steenanjer (*Dianthus deltoides*) Rode Lijst 4. Veendam, plan Langebosch (252-567), verwilderd. Opgave B. Oving.

Grote zandkool (*Diplotaxis tenuifolia*). Ommelandervijk, in omgewerkte berm (258-567). Opgave B. Oving.

Vottende bies (*Eleogiton fluitans*) Rode Lijst 3. Tjuchem (254-589), in bermsloot met o.a. Drijvend fonteinkruid en Kleine egelskop. Ook gevonden in Ellersinghuizen bij Vlagtwedde (269-560), in waterloop bij stuw. Opgaven: Floronexcursie, J. Bruinsma (Bekenwerkgroep)

Straatliefdegras (*Eragrostis pilosa*). Opnieuw een waarneming uit de stad Groningen (233-581). Het blijft merkwaardig dat alleen een Twentse florist deze soort weet te vinden... Groningse floristen moeten kennelijk hun zoekbeeld wat bijstellen. Opgave P. Stolwijk.

Kleine wolfsmelk (*Euphorbia exigua*) Rode Lijst 3. Bekende groeiplek van deze vroeger in Oost-Groningen in graanakkers vrij algemeen voorkomende soort (ANF 2 p148). De soort groeit nu met ongeveer 40 ex. op twee plekken dicht bij elkaar in slootaluds met een vrij open vegetatie van het Glanshaver-verbond (263-581, 263-582). Opgave Floron-excursie.

Vijg (*Ficus carica*). Verwilderd. Tijdens de inventarisatie van de diepenring (Groningen) werd aan de Spijsluizen (233-582) 1 exemplaar van ongeveer 1,5 m aangetroffen, ruim in het blad zittend. Opgave Werkgroep Florakartering Stad Groningen.

Dwergviltkruid (*Filago minima*): Nieuwe Pekela, Heeresveld (260-567), enkele 10.000-den (!) exemplaren op schrale plaatsen in zandafgraving, hier en daar 'grijze plekken' vormend. Ook in andere blokken in de omgeving aangetroffen: op een industrieterrein, een hondentrainingsveldje, bij recreatieplas en tweemaal op schraal slootalud. Ook werd de soort gevonden in het dal van de Ruiten Aa bij Wollinghuizen: de Strengen, een terrein van Natuurmonumenten (272-558). Opgaven: B. Oving, J. Bruinsma (Bekenwerkgroep).

Bermooievaarsbek (*Geranium pyrenaicum*). De Tjamme (268-578), als zoomplant in wegerbarm met houtwal. Opgave: PKN-excursie.

Stomp vlotgras (*Glyceria notata*). Deze soort werd door E. Weeda in 1997 en 1998 een aantal malen opgenomen in vegetatieopnamen, gemaakt voor de Atlas van Plantengemeenschappen in Nederland, waarvan deel I binnenkort zal uitkomen. In 1998 noteerde hij de soort in 245/595, 247-595, 246-594 (omgeving Loppersum) en in 244-605 (Eendenkooi Hefswal). Zaak voor de Groningse floristen om dus eens wat nauwkeuriger naar de vlotgrassen te kijken!

Bosdroogbloem (*Gnaphalium sylvaticum*): Appelbergen (238-573), in droge heide/heischraal grasland, enkele tientallen ex. Ook in Nieuwe Pekela, Heeresveld (260-567): op verruigd stukje in zandafgraving > 500 ex. Opgaven: R. Douwes, B. Oving.

Dwerbies (*Isolepis setaceus*). Spontaan opgekomen in tuin aan de Kerkklaan te Haren (236-578). Opgave M. Glastra.

Dwergkroos (*Lemna mimiscula*). Eerste opgaven van deze op Klein Kroos gelijkende, maar door zijn afwijkend lichtgroene kleur opvallende soort in onze provincie, bij Winschoten en bij Engelbert (268-574, 241-579). Dwergkroos wordt waarschijnlijk door de meeste floristen tot nu toe over het hoofd gezien. Opgaven: PKN-excursie, J. Bruinsma

Blaaslobelia (*Lobelia inflata*): oorspronkelijk uit N-Amerika afkomstige soort, verwilderd her en der opduikend. In het verleden bijv. in de Heemtuin Muntendam aangetroffen langs rand heideplasje. Nu als muurplant op kademuur langs de Bakkersrijge in de stad Groningen (233-581). Opgave Werkgroep Florakartering Stad Groningen.

Moeraswolfslauw (*Lycopodiella inundatum*), Rode Lijst 3. Nieuwe Pekela, Heeresveld (259-267), "vochtige, slempige plek in zandwinning". Tevens op terrein van SBB langs de Ruiten Aa (hoek Zevenmeerseweg/Dennenweg, 273-553). Opgaven B. Oving, J. Bruinsma (Bekenwerkgroep)

Kleine kattenstaart (*Lythrum hyssopifolia*) Rode Lijst 4: in het natuurontwikkelingsproject bij de Tjamme (SBB). De bouwvoor is afgegraven tot op de keileem, waarna soorten als Blauwe zegge (*Carex panicea*), Dopheide (*Erica tetralix*) en Dwerbies (*Isolepis setacea*) zich

gevestigd hebben. Meest verrassende vondst was Kleine kattenstaart (*Lythrum hyssopifolia*) in plasje in terreindepressie. Opgave: PKN-excursie

Rond kaasjeskruid (*Malva pusilla*). Omgeving Veendam (250/568), langs akkerrand op bodem verrijkt met puin. Uit de omgeving Wildervank (251/566) werd Kleinbloemig kaasjeskruid (*Malva parviflora*) gemeld van een met puin versterkte oprit. De waarnemingen werden gecontroleerd door C. Abbink-Meijerink, die in Gorteria deel 24(1998) nr 3/4 p 94 een artikel aan dedeterminatieproblemen rond deze soorten wijdde. Opgaven: B.Oving

Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*): in veenmosrietland aan de oostkant van het Zuidlaardermeer (243-571). Opgave R. Douwes.

Gele maskerbloem (*Mimulus guttatus*). Wildervank (253-567), op eilandje van waterpartij. Verwilderd? Opgave B. Oving.

Wilde marjolein (*Origanum vulgare*). Rode Lijst 3. Adventief in berm langs slootkant; geen bebouwing of tuinen in de omgeving. Opgave. J. Hooijmans.

Geel vogelpootje (*Ornithopus compressus*). Botjeszandgat Noordbroek (253-578) op schrale hellingen, samen met Serradelle (*Ornithopus satius*). Opgave B. Oving.

Pluimgierst (*Panicum miliaceum*). Adventief. Veendam (253-568), langs rand van bestrating. Opgave B. Oving.

Kleverige ogentroot (*Parentucellia viscosa*). Pioniersoort, zeer zeldzaam in het binnenland. Nieuwe Pekela, Heeresveld (260-567). Meer dan 2000 ex (!). groeiden op vochtige plekken langs ongeveer 7 jaar geleden gegraven slootje. Opgave B. Oving.

Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*) berm bij Hoogezand (omgeving Meubelhallen Kolham). Eén van de eerste meldingen van deze soort buiten het kustgebied in onze provincie. Opgave L. Stockmann

Plat beemdgras (*Poa compressa*). Lastig te herkennen soort, maar duikt in de stad Groningen toch hier en daar op: op kademuur langs het Winschoterdiep in de Oosterpoortwijk (234-581); ook in Korrewegwijk (234-583). Opgaven: Werkgroep Florakartering Stad Groningen, J. Hendriks)

Gewone vleugeltjesbloem (*Polygala vulgaris*) Rode Lijst 3. Tussen de graven op de begraafplaats van Vlagtwedde. Opgave A.M. Nieuwenhuijs

Rossig fonteinkruid (*Potamogeton alpinus*). In de Ruiten Aa en in de Oude Loop bij Veele (268-563). Ook aangetroffen in km-blokken 268-564 en 267-565. Opgaven: J. Bruinsma (Bekenwerkgroep), A. Vos, A.M. Nieuwenhuijs.

Klein fonteinkruid (*Potamogeton bertholdii*): Dal van de Ruiten Aa, bij Ter Borg (272-551). Ook in poel langs Ruiten Aa (Sellingen, terrein SBB) (272-552). Opgaven: Bauke Roelevink, J. Bruinsma (Bekenwerkgroep)

Rechte ganzerik (*Potentilla recta*). Stad Groningen (232-581). Ook omgeving Nieuwe Pekela (260-567). Opgaven: E. Dijkhuis, B. Oving.

Bolletjesraket (*Rapistrum rugosum*). Nieuwe Pekela, Heeresveld (259-567), verruigd deel rond zandwinningsplas. Opgave B. Oving.

Grote boterbloem (*Ranunculus lingua*). Bij Winsum houdt de soort al jaren stand, sinds hij voor het eerst in de jaren '80 gevonden werd (229-594). Vermoedelijk ooit wel aangeplant, maar dus min of meer ingeburgerd ter plekke. Ook gevonden in de Onnerpolder (239-574). Opgaven: PWG KNNV afd. Groningen, P. Glas.

Tengere vetmuur (*Sagina apetala*). Lijkt aarzelend zijn intrede te doen in het Noorden. Of tot nu toe meest over het hoofd gezien? Dit jaar gevonden in de stad Groningen, Ulgersmaborg (235-582). Opgave J. Hendriks.

Kleine pimpernel (*Sanguisorba minor*) Rode Lijst 3. Verwilderd, op voormalig Bodeterrein, stad Groningen (234-582). Opgave A. Hospers.

Kandelaartje (*Saxifraga tridactylites*). Stad Groningen, Bornholmse weg, tussen spoorrails in omgeving Van Gent & Loos complex (235-581). Opgave R. Douwes

Tripmadam (*Sedum reflexum*) Rode Lijst 3. Verwilderd, als muurplant aangetroffen op kademuur langs de Spilsluizen in de stad Groningen (233-582). Opgave Werkgroep Florakarering Stad Groningen.

Oosterse raket (*Sisymbrium orientale*). In ruderaal vegetatie op omgewerkte grond onder het viaduct van de busbaan naar Beyum. Stad Groningen (235-583). Opgave J. Hendriks.

Akkerendoorn (*Stachys arvensis*) Rode Lijst 3 : in moestuintje in Kiel-Windeweer. Ook in vegetatieopname van soortenrijke akker in de omgeving Meedhuizen (258-588). Opgaven: Floron-excursie, E. Weeda.

Duinvogelmuur (*Stellaria pallida*): Veendam, plan Langebosch (252-567). In onze provincie was het voorkomen van deze soort nog niet eerder aangetoond. Komt waarschijnlijk meer voor, maar wordt over 't hoofd gezien? Meer informatie over het voorkomen van deze soort in het binnenland in artikel in Gorteria deel 23 nr 3 p 76. Opgave B. Oving.

Krabbenscheer (*Stratiotes aloides*): ongeveer 40 planten in slootje nabij het nieuwe sluizencomplex bij Oosterhogebrug (235-582, stad Groningen) Opgave A. Hospers

Blauwe knoop (*Succisa pratensis*). Appelbergen, heischraal grasland, nog enkele ex. in dit platgelopen terreindeel. Echte guldenroede (*Solidago virgaurea*) (RL3) lijkt al verdwenen te zijn. Bij Froombosch (Fromaweg) werd de soort aangetroffen in wegerm (246-579). Opgaven R. Douwes, B. Oving.

Alexandrijnse klaver (*Trifolium alexandrinum*): ruderaal terrein aan de kop van de Oosterpoort (234-581, stad Groningen). Opgave Werkgroep Florakarering Stad Groningen.

Loos blaasjeskruid (*Utricularia australis*) Rode Lijst 3. Langs de randen van visvijver bij het Ruiten Aa-kaanaal, Vlagtweede (274-557). Opgave J. Bruinsma (Bekenwerkgroep)

Akkerereprijs (*Veronica agrestis*). Geen grote zeldzaamheid, maar wel een soort die vaak over 't hoofd gezien wordt. Nieuwe Pekela, Heeresveld (260-567), op afgegraven zandgrond. Ook bij Hamrik (256-582), 'vergeten hoekje' van perceel op kleigrond, samen met Grote ereprijs (*V.*

persica). Ook in vegetatieopnamen van akkers in omgeving Tjuchem en Meedhuizen (254-589, 258-588). Opgaven: B. Oving, E. Weeda.

Zittende zannichellia (*Zannichellia palustris* ssp. *palustris*). Wildervank, recreatieplas Langebosch (252-567, 253-566, 253-567). Verrassende vondst van deze soort, nog niet eerder opgegeven uit deze streek. De andere ondersoort, Gesteelde zannichellia (*Zannichellia palustris* ssp. *pedicellata*), is veel algemener in onze provincie en komt frequent voor in het noordelijk kleigebied.

RODE AARBEISPINAZIE (*CHENOPODIUM FOLIOSUM*) IN KM-BLOK 211-602

Op 24-08-1997 tijdens het inventarisatieweekend in de Lauwersmeer vonden wij, Koos van Vliet, Willem Stouthamer en ondergetekende, een voor ons onbekende plantensoort. Aan weerszijden van de zandweg, gelegen tussen het Zuidwalbos en de militaire basis, stonden een tiental slecht ontwikkelde planten. De planten waren ongeveer 10 cm. groot en droegen volop zaden met kleine putjes. De enige begeleider van deze soort was Rode ganzenvoet (*Chenopodium rubrum*). De standplaats was een berm bestaande uit kurkdroog rul zand. We hebben enige planten verzameld om 's avonds nader te bekijken. Dat het een soort uit de Ganzenvoetfamilie betrof was voor ons wel duidelijk doch de grote vraag was welke ???.

Enmaal in het basiskamp terug kregen we volop suggesties die uitleenlieden van Stippelganzenvoet (*Chenopodium ficifolium*), slecht ontwikkelde Rode ganzenvoet (*C. rubrum*) tot Korrelganzenvoet (*C. polyspermum*). Echter niemand wist het exact. Kleine stukjes van de plant werden meegegeven aan mensen die dachten er wel uit te komen. De rest werd door mij gedroogd om thuis nader te bekijken. Misschien zou ik er met mijn binoculaire wel uitkomen. Enmaal thuis kwam ik met behulp van diverse Flora's uit op Rode Aardbeispinazie. Daar echter de rode kleur ontbrak, en ik van deze plantensoort geen ander materiaal in mijn bezit had, durfde ik de plant toch niet definitief te benoemen.

Tevens moest rekening houden met het feit dat het een plant uit b.v. de Verenigde Staten zou kunnen zijn. De zandweg wordt immers intensief gebruikt door militaire voertuigen. Mijn hoop was nu gevestigd op het Rijksherbarium te Leiden.

Enkele maanden nadien werd mij door Wout Holverda (Rijksherbarium Leiden) medegedeeld dat ze er niet uitkwamen. Het hem ter beschikking gestelde materiaal was te slecht en via de kenmerkende zaden kwamen ze niet tot een bevredigend eindresultaat. Hij wou de zaak verder laten rusten.....Echter het voorjaar was in aantocht en ik had zaden!

Otto Zijlstra (district Twente) en ik besloten ze uit te zaaien. Mijn zaden zaaide ik in de volle grond en ik vergat ze nadien prompt. Otto zaaide een 30-tal zaden in een bloembak gevuld met tuinaarde. De opkomst van de planten was slecht. Echter één exemplaar haalde de eindstreep hetgeen genoeg was om tot een juiste determinatie te komen.

Het bleek Rode aardbeispinazie (*Chenopodium foliosum*) te zijn. Een nieuwe plantensoort voor dit district.

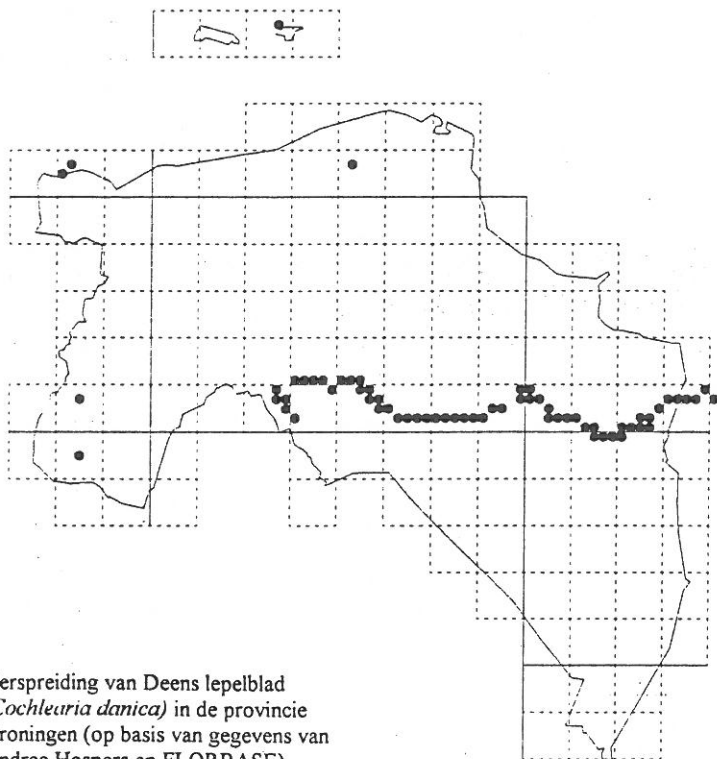
Corry Abbink-Meijerink.

Rode aardbeispinazie (*Chenopodium foliosum*)

DEENS LEPELBLAD (COCHLEARIA DANICA) LANGS DE AUTOWEG OP 26 APRIL 1998

Bijna een jaar geleden ben ik op vogelexcursie naar Hasbruch geweest. De weg hiernaartoe voerde ons van Groningen over de A7 E22 naar Nieuweschans. Al deze tijd zagen we in de berm Deens lepelblad bloeien. Op de terugweg besloot ik om te kijken bij welke km paaltjes geen Deens lepelblad aanwezig was. Dit bleek nergens het geval te wezen. Wat wel opviel was het enorme tapijt van lepelblad in Duitsland, hier stond het tot 2m van de weg af, terwijl het berm of gematigde (?) zoutstrooi-beheer in Nederland hoogstens voor een rand van maximaal 1 m kon zorgen. Vlak bij de stad nam de dichtheid vreemd genoeg sterk af, hoewel ik later vernam dat langs de ringweg ook al vaak lepelblad gevonden was. Gegevens over andere grote wegen in de provincie Groningen ontbreken nog, zoals bijvoorbeeld de weg Groningen-Drachten.

Andre Hospers (ahospers@dds.nl)

Het volgende nummer van de Nieuwsbrief met aankondigingen van excursies en een inventarisatiekampje in Oost-Groningen zal verschijnen omstreeks eind maart/begin april.